

Og sådan noget i den stil

Generelle udvidere i moderne dansk talesprog

Christensen, Tanya Karoli; Jensen, Torben Juel

Published in:

Dansk til det 21. århundrede

Publication date:

2018

Document version

Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Christensen, T. K., & Jensen, T. J. (2018). Og sådan noget i den stil: Generelle udvidere i moderne dansk talesprog. I T. K. Christensen, C. Fogtmann, T. J. Jensen, M. S. Karrebæk, M. Maegaard, N. Pharao, & P. Quist (red.), *Dansk til det 21. århundrede: Sprog og samfund* (s. 73-91). U Press.

- Haugen, E. 1969. *Riksspråk og folkemål. Norsk språkpolitikk i det 20. århundre.* (Omsett av Dag Gundersen). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hjorth, E., Jacobsen, B., Jacobsen, H.G. og Jørgensen, B. (red.). 2016. *Dansk sprogshistorie 1. Dansk tager form.* Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Hoel, O.L. (under utg.). Norsk språkhistorieskriving. In *Norsk språkhistorie III. Ideologi*. T. Bull (red.). Oslo: Novus.
- Hyvik, J.J. 2009. *Språk og nasjon 1739-1868.* Oslo: Det Norske Samlaget.
- Indrebø, G. 2001. *Norsk målsoga*. 2. utg. Bergen: Norsk bokreidingslag. – 1. utg. 1951.
- Irvine, J.T. & Gal, S. 2000. Language Ideology and Linguistic Differentiation. In *Regimes of Language: Ideologies, politics, and identities*, P.V. Kroskrity (red.), 35-84. Santa Fe: School of American Research Press.
- Irvine, J.T. 2012. Language Ideology. *Oxford Bibliographies*. <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199766567/obo-9780199766567-0012.xml>
Sist lese: 15.01.2018.
- Jakobsen, A. 1953: *Norskhet i språket hos Petter Dass*. Svorkmo: Håøygminne.
- Kroskrity, P.V. (red.) 2000. *Regimes of language: ideologies, politics, and identities*. Santa Fe: School of American Research Press.
- Nesse, A. 2008. *Riksmål og Identitet – sett fra Bodø*. Oslo: Novus.
- Nesse, A. & Sollid, H. 2010. Nordnorske bymål i eit komparativt perspektiv. *Maal og Minne* 1: 137-158.
- Pettersen, E. 1957. *Norskhet i språket hos Dorothe Engelbretsdatter*. Bergen: Skrifter utgitt av Institutt for nordisk filologi, Universitetet i Bergen.
- Sandøy, H. & Nesse, A. (red.). 2016-2018. *Norsk språkhistorie I–IV*. Oslo: Novus.
- Schieffelin, B.B., Woolard, K.A. & Kroskrity, P.V. (red.). 1998. *Language Ideologies: Practice and Theory*. New York: Oxford University Press.
- Seip, D.A. 1914. *Norsk i sproget hos Wergeland og hans samtid*. Kristiania: Aschehoug.
- Seip, D.A. 1954. *Om norskhet i språket hos Ludvig Holberg*. Oslo: Fabritius & Sønners forlag.
- Seip, D.A. 1955. *Norsk språkhistorie til omkring 1370*. 2. utg. Oslo: Aschehoug. – 1. utg. 1931.
- Skard, V. 1972. *Norsk språkhistorie 1523-1814*. Oslo–Bergen–Tromsø: Universitetsforlaget.
- Skard, V. 1976. *Norsk språkhistorie. Til 1523*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Skautrup, P. 1944-70. *Det danske sprogs historie I–V*. København: Gyldendal. – Bd. I: 1944, II: 1947, III: 1953, IV: 1968, Register: 1970.
- St.meld. 35 (2007-2008) Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*.
- Torp, A. & Vikør, L.S. 2003. *Hovuddrag i norsk språkhistorie*. 3. utg. Oslo: Gyldendal. – 1. utg. 1993.
- Vinje, F.-E. 1978. *Et språk i utvikling*. Oslo: Aschehoug.
- Østerud, Ø., Engelsstad, E. & Selle, P. 2003. *Makten og demokratiet. En sluttbok fra Makt- og demokratiutredningen*. Oslo: Gyldendal.

OG SÅDAN NOGET I DEN STIL

Generelle udvidere i moderne dansk talesprog

Tanya Karoli Christensen & Torben Juel Jensen

Vage udtryk med vigtige funktioner

Talesprog bliver ofte beskyldt for at være mere sjusket eller upræcist end skriftsprog, og det gælder ikke mindst yngre menneskers talesprog. I modsætning til det argumenteres der i sprogvidenskabelige studier fra de seneste tyve-tredive år for at såkaldt 'vage' (eng. *vague*) udtryk har en række vigtige interaktionelle funktioner der bl.a. har med samtaleorganisering og høflighed at gøre (fx Channell 1994; Overstreet 1999; Cheshire 2007; Gassner 2012; Gregersen & Christensen 2013).

En gruppe af udtryk der kan placeres under denne kategori, er de generelle udvidere (eng. *general extenders*), dvs. udtryk af typen *og sådan noget, eller den slags, og alt det der*. De er blevet undersøgt fra flere vinkler i den internationale litteratur, men endnu kun sparsomt i en dansk kontekst (se dog Rathje 2006, 2009; Larsen 2014; Christensen & Jensen 2015b). I denne artikel anlægger vi, som vi har gjort i andre sammenhænge, et kombineret funktionalistisk og variationistisk perspektiv på vores analyseobjekt (fx Jensen & Christensen 2013; Christensen & Jensen 2015b; Christensen et al. 2018). Fra et strukturfunktionalistisk synspunkt er det især udvidernes interne struktur og de tegnforskelle der indgår heri, der har interesse. Trods stor variation i udtrykkene har de semantiske og syntaktiske fællestræk som er væsentlige at afdække, og som muliggør en variationistisk undersøgelse af variation og forandring i deres anvendelse. Betragtet som en sociolingvistisk variabel falder udviderne ind under den nyere forskning i diskursvariation (Dines 1980; Cheshire 2007; Pichler 2010) og deler med de fleste andre diskursvariable en række metodologiske problemstillinger som vi kommer ind på i afsnit 4.

Denne særlige kombination af tilgange illustrerer og trækker på det helt afgørende bidrag som Frans Gregersen har ydet til dansk sprogforskning. Han har ikke bare muliggjort detaljerede studier af moderne dansk talesprog gennem etableringen af det internationalt unikke korpus på Sprogforandringscentret, men også i særlig grad inviteret til undersøgelser af berøringsfladerne mellem den funktionalistiske interesse i invarians og den sociolingvistiske i variation.

Grammatisk beskrivelse af generelle udvidere

Generelle udvidere er flerleddede konstruktioner der typisk er sammensat af en sideordnende konjunktion og et ord eller syntagma med generisk reference, dvs. på dansk:

		sådan noget
og	+	alt det der
eller		noget
		den slags ting...

Generelle udvidere forekommer prototypisk lige efter et eller flere syntagmer med et mere deskriptivt indhold, fx nominalsyntagmer (1) eller verbalsyntagmer (2), og udgør i kraft af den indledende konjunktion syntaktisk set sidste del i et paratagme med det/de foregående led.

1. det var kun fordi lejligheden havde været øh meget # hårdt ramt af fugt og # og # svamp og alt muligt andet at den var blevet grundforbedret¹
2. som jeg kan klappe sammen eller # bare lige o- rejse # lægge på skrå eller et eller andet

Den parataktiske sidestilling med en generel udvider implicerer eksistensen af en større kategori som de foregående syntagmers referenter er eksemplarer fra (jf. Overstreet 1999). De generelle udvideres semantik varierer i henhold til den præcise sammensætning af udtrykket, men overordnet set henviser de til en ikke nærmere specificeret mængde. Denne mængde afgrænses kun kontekstuel, dvs. ved sidestillingen med det foregående syntagma, og det er op til modtagerens kulturelle baggrundsviden og inferentielle evner at oprette en mental repræsentation af hvad mængden kunne bestå af, og dermed hvad den overordnede kategori (inkl. de eksplícit nævnte leksikalske referenter) svarer til. En del af de generelle udvidere indeholder elementer som angiver at der eksisterer en lighedsrelation mellem den eksplícit nævnte referent og mængden af andre mulige referenter, fx adjektivet *sådan* eller præpositionsforbindelsen *i den stil*, men andre henviser bare til en uafgrænset mængde (fx *alt det der*).

Generelle udvidere forekommer ofte ved omtale af en kategori som ikke har nogen anvendelig samlebetegnelse, dvs. det der af Overstreet (1999) er blevet kaldt en *ad hoc-kategori*, repræsenteret fx i overskriften på hendes bog *Whales, candlelight and stuff like that*. Ad hoc-kategorier defineres i stedet ekstensionelt, dvs. ved opremsning af deres medlemmer. Det karakteristiske for generelle udvidere er at de fritager taleren fra at nævne alle de mulige medlemmer af en

ad hoc-kategori hvilket ofte ville være meget tidskrævende. Generelle udvidere er derfor også blevet kaldt *generalized list completers* (Jefferson 1990) og *vague category markers* (Evison et al. 2007).

Sådanne betegnelser indfanger i første omgang kun udvidernes referentielle betydning, selv om de også antyder en psykolingvistisk forklaringsmodel for anvendelsen af dem (nemlig at det er lettere at producere den slags rimelig faste udtryk end at nævne alle medlemmer af en kategori). Såvel dansk som international forskning har dog demonstreret at der kan være andre gode grunde til at bruge generelle udvidere end blot at lette produktionsomkostningerne for taleren. Ofte fremhæves det endda at udviderne (ligesom andre tilfælde af diskursvariation) er multifunktionelle, dvs. udfører mere end én funktion samtidig (se især Cheshire 2007).

Interaktionelle funktioner

Vi gennemgår her i oversigtsform de hyppigst fremførte funktioner og forholdes os kort til hvordan man kan undersøge dem empirisk i et datasæt som vores. Et mere detaljeret kodningsapparat præsenteres i afsnit 6.

Retorisk struktur

Tidlige behandlinger af generelle udvidere har fremført at talere kan opnå en retorisk struktur med treleddede lister ved at indsætte en generel udvider efter benævnelsen af to eksemplarer af en kategori (Dines 1980; Jefferson 1990). Det så vi i eksempel (1) hvor taleren henviste til "fugt og svamp og alt sådan noget". En sådan hypotese er i udgangspunktet nem at efterprøve ved at tælle hvor mange led der står foran den generelle udvider, men i praksis kan det være svært at vurdere om udvideren lægger sig til et eller flere led, eller om den lægger sig til et komplekst prædikat eller kun et evt. nominalt eller adverbialt led i dette prædikat (3):

3. en mærkelig hjemmeside # med sådan en mand der tager ud til alle mulige han kender og tager billeder af hvordan de bor og så nogle ting

Det er ikke klart fra eksemplet eller fra den efterfølgende kontekst hvad *og så-dan nogle ting* sammenligner med: Er det fx *tager ud ... og tager billeder ...* eller er det *hvordan de bor* eller evt. kun *bor*? I de fleste tilfælde kan man dog godt komme med et kvalificeret bud på hvad den generelle udvider lægger sig til.

¹ Alle eksempler i dette kapitel er excerpter fra Sprogforandringscentrets korpus (jf. afsnit 6).

Samtalestruktur

Det er også blevet foreslået at brugen af en generel udvider kan tjene som signal til tilhøreren om at taleren er færdig med sin taletur eller det nuværende emne (Aijmer 1985; Winter & Norrby 2000). Det skyldes ikke mindst at generelle udvidere er fakultative udtryk og dermed ikke nødvendige for en syntaktisk fuldstændig konstruktion. Antagelsen er altså at talere vil tilføje en generel udvider når de ellers ikke har mere at sige, for dermed at invitere modtageren til at tage over. Det ser man tydeligt i (4) hvor interviewereren gør sit bedste for at få informanten til at fortælle lidt mere om sin fritid mens informanten selv tilsyneladende ikke har så meget mere at tilføje efter sit *og sådan* i linje 2.

4. 1 INT hvad mødes I andre steder end i juniorklubben
2 INF vi kan bare finde på at tage til centret sammen og sådan
3 INT ja
4 INF mm
5 INT gå og kigge lidt i butikker eller hvad
6 INF mm
7 INT okay

Cheshire foreslår yderligere at stærkt grammatikaliserede generelle udvidere (jf. afsnit 5) kan fungere som en form for verbal punktuation der ikke gør meget andet end at adskille turenheder. Hendes eksempel lyder (i reduceret form; Cheshire 2007: 186):

5. cos erm he's had a lot of problems and everything with his family and everything so and he's still coping and everything

Det leder til to forudsigelser som man kan teste i sit undersøgelsesdesign: Generelle udvidere er placeret turenheds- eller ytringsfinalt, og frekvensen af dem bør derfor korrelere med turskifte eller turinterne pauser.

Høflighed

Andre har argumenteret for at en vellykket brug af generelle udvidere forudsætter fælles kulturel baggrundsviden mellem taler og modtager, og at de derfor kan signalere intimitet og solidaritet (Overstreet 1999; Cheshire 2007). Larsen (2014: 80) giver et eksempel på sådan en brug af en generel udvider:

6. jeg læser bare rigtig meget så noget Bjarne Reuter eller Kim Fupz Aakeson og sådan nogle ting

Her er modtageren nødt til både at kende de to nævnte forfattere og kunne forestille sig en kategori de ville kunne tilhøre, for at forstå hvilken litteratur taleren foretrækker. Og med brugen af *og sådan nogle ting* viser taleren tiltro til at modtager har tilstrækkelig fælles baggrundsviden til at udvide kategorien på relevant måde. Denne anvendelse af generelle udvidere falder dermed ind under begrebet positiv høflighed (Brown & Levinson 1987). Den tanke er ført videre af Overstreet og ydermere knyttet til de to forskellige konjunktioner der kan indlede en generel udvider.

Overstreet (1999: kap. 7) argumenterer for at generelle udvidere indledt med konjunktionen *og* signalerer positiv høflighed (anerkendelse af eller invitation til fællesskab; Brown & Levinson 1987: 70) mens dem der indledes af *eller*, signalerer negativ høflighed (forbehold for egne udsagn; ibid.). Med *eller* peger taleren på at der kan findes bedre alternative referenter end dem hun selv har nævnt, og det er en funktion man især finder ved referenter der er objektivt verificerbare, såsom angivelser af antal og geografisk placering:

7. det var vel også først var det ikke først i halvfems eller sådan noget
8. han bor vist i Tyskland eller Frankrig eller sådan noget lignende

Der findes ikke nogen entydig måde at operationalisere disse relationelle funktioner på i en variationistisk undersøgelse, og det kræver indgående kvalitative analyser af hvert enkelt eksempel i kontekst at vurdere om der er tale om positiv eller negativ høflighed, eller noget helt tredje (som gjort af fx Cheshire 2007).

Diskursvariation som metodisk udfordring

Diskursvariable, og herunder altså generelle udvidere, er som hovedregel fakultative tilføjelser til en ytring, og det er derfor ikke muligt at følge det generelle sociolingvistiske credo om både at tælle forekomster af en variant og ikke-forekomster for at kunne redegøre fuldstændigt for variationen ('the principle of accountability'; Labov 1972). Dette problem vanskeliggøres yderligere af at visse diskursvariable omfatter talrige varianter, ligesom det er tilfældet for generelle udvidere. Det kan derfor være vanskeligt at lave en udtømmende liste over mulige varianter der skal tælles med i en sociolingvistisk undersøgelse. Den mest præcise opgørelse findes ved manuel gennemgang af hele datasættet da søgninger selvsagt kun finder de forekomster der matcher søgestrengen, hvilket kræver at man på forhånd har en udtømmende liste over eller præcis viden om den syntaktiske opbygning af konstruktionen (jf. Pichler 2010) samt en tilstrækkelig god syntaktisk parsing af korpusset.

En anden udfordring gælder for de fleste variable over det fonetiske niveau (Sankoff 1973; se også Lavandera 1978; Romaine 1984; Hasan 2009). Det drejer sig om den metodologiske antagelse om semantisk ækvivalens mellem

varianterne i den sociolingvistiske variabel: “Social and stylistic variation presuppose the option of saying ‘the same thing’ in several different ways” (Labov 1972: 271). Det har traditionelt været forstået som en forudsætning om samme betydning. Vanskeligheden opstår når varianterne ikke betyder det samme, fx når de indeholder forskellige ord, hvilket er tilfældet ved mange diskursvariable. I disse tilfælde må man identificere et andet niveau end det semantiske ud fra hvilket varianterne er ‘ens’. Pichler (2010) foreslår at man tager udgangspunkt i en fælles syntaktisk struktur, mens forskere som Dines (1980), Romaine (1984) og Hasan (2009) går op på et funktionelt set højere trin end det rent semantiske, nemlig på niveauet for kommunikative funktioner, fx ved at sammenligne ytringer der udfører samme type sproghandling.

For de generelle udvidere gør de fleste studier brug af en kombination af begge dele som afgrænsningskriterier: Den interne struktur er rimelig fast (se skema i afsnit 7), og funktionelt set tages der som regel udgangspunkt i at det skal være muligt at fortolke udvideren referentielt.

Ud fra en sådan afgrænsning af variabelen ‘generel udvider’ er der konstateret betydelig social variation i de fleste studier. Et gennemgående fund er at unge bruger markant flere generelle udvidere end voksne og ældre (Dubois 1992; Stubbe & Holmes 1995; Overstreet 1999; Tagliamonte & Denis 2010; Pichler & Levey 2011; Christensen & Jensen 2015b). Arbejderklassetalere har ofte en højere frekvens af generelle udvidere end middelklassetalere hvilket sandsynligvis afspejler den stigmatisering som udtrykkene udsættes for (Dines 1980; Dubois 1992; Cheshire 2007). Endelig lader kønnene til at foretrække forskellige generelle udvidere, men samlet set bruger de dem med en ganske ligelig frekvens (Dubois 1992; Winter & Norrby 2000; Tagliamonte & Denis 2010; Levey 2012). Derudover har tidligere studier af samme datamateriale som det der anvendes i dette kapitel, vist at der er sket en stigning i brugen af generelle udvidere over tid, dvs. en egentlig ‘community change’, og ikke bare en generationsforskel (‘age grading’) (Christensen & Jensen 2015b, 2015a).

Grammatikalisering

Flere forskellige studier knytter de interaktionelle funktioner og den overordnede frekvensstigning sammen i spørgsmålet om hvorvidt der også foregår grammatikalisering af de generelle udvidere (Cheshire 2007; Tagliamonte & Denis 2010; Pichler & Levey 2011; Levey 2012). Antagelsen er at de generelle udvidere følger det grammatikaliseringsmønster der er påvist for mange andre udtryk, hvor de reanalyseres fra en mere konkret, referentiel betydning til en mere abstrakt, interaktionel betydning (Traugott 1995; Cheshire 2007). Grammatikalisering er generelt kendetegnet ved formel reduktion (udtalemæssig forkortelse, som når *og sådan noget* reduceres til [ʌsnɔːð]), dekategoriisering (her især set som manglende kongruens mellem udviderens substantiviske

kerne, fx *ting*, og den foregående referent, fx *de gik ud og spiste*), semantisk reanalyse og pragmatisk skift (de to sidstnævnte er indbyrdes forbundne idet en omtolkning af det semantiske indhold indebærer muligheden for at udtrykket får andre interaktionelle funktioner, jf. afsnit 3). Apparent time-studier tyder på at generelle udvidere i engelsk (canadisk og britisk engelsk, i hvert fald) allerede er meget grammatikaliserede eftersom der ikke er nogen statistisk forskel på unge og ældres brug af korte vs. lange former (fx *and stuff* over for *and stuff like that* – dvs. leksikalsk snarere end fonetisk reduktion). Noget tilsvarende gælder for dekategoriisering og semantisk-pragmatiske ændringer.

For et delsæt af vores materiale har vi tidligere fundet tegn på øget dekategoriisering i realtid (Christensen et al. 2014), men da det fulde datasæt ikke er kodet for kongruens, indgår dette aspekt ikke i nærværende undersøgelse. På baggrund af Cheshires argumentation for hvor vanskeligt det er at kvantificere især pragmatisk skift, har vi valgt kun at kode for hvorvidt de generelle udvidere efterfølges af et interjektional. Det bygger på en hypotese om at en grammatikalisering i retning af interaktionelle funktioner som ‘turaftslutter’ eller invitation til respons vil føre til at den generelle udvider sjældnere forekommer sammen med et andet interjektional (som antages at udfylde nogle af de samme funktioner). I vores materiale udgøres kategorien interjektional altovervejende af *ikke*.

Data og metode

Vores datamateriale er et delkorpus af Sprogforandringscentrets korpus (Gregersen 2009; www.dgcss.hum.ku.dk) og omfatter 356 udskrevne, sociolingvistiske interview med i alt 243 informanter, ligeligt fordelt mht. køn og socialklasse; jf. Tabel 1.

	Generation 1 Født 1942-62	Generation 2 Født 1964-73	Generation 3 Født 1987-96
København	24	18	24
Næstved	24	-	32
Odder	17	22	33
Vinderup	-	19	30

Tabel 1: Informanter i undersøgelsen

Talerne i generation 1 og 2 er for størstedelens vedkommende optaget to gange, først i perioden 1978-89 og dernæst i perioden 2005-07. Den yngste gruppe af talere, generation 3, er kun optaget én gang, i perioden 2006-10.

I dette datamateriale blev samtlige generelle udvidere opmærket manuelt. Som generelle udvidere blev regnet samtlige udtryk som fremkalder forestillingen om en større kategori ud fra tilhørerens formodede viden om det der refereres til. Derudover skulle udtrykket kunne udelades uden at sætningen blev ugrammatisk, og det skulle være umiddelbart efterstillet det syntagma hvis reference det udvider. Derudover var der ingen formmæssige krav til udtrykket, men vi valgte dog efterfølgende at frasortere sætningsformede udtryk, som fx *og hvad ved jeg*, *eller hvad man nu kan tænke sig*, fordi de viste sig at være såvel formelt som funktionelt meget svære af afgrænse fra andre typer af adverbialt modificerende ledsætninger (internationale studier medregner heller ikke sætningsformede udtryk).

De generelle udvidere i datamaterialet blev herefter kodet for en række sproglige variable som fremgår af Tabel 2.

VARIABEL	Varianter
Type af led i det syntagma den generelle udvider relaterer sig til (REFERENT)	Mass (nominalsyntagma(r) der refererer til ikke-individerede masser) Singular (nominalsyntagma der refererer til en individueret størrelse, dvs. en "ting" eller person) Plural (nominalsyntagma(r) der refererer til en flerhed af individuerede størrelser) Predicate (prædikat eller prædikativ, inkl. verbaler, infinitiver og finite sætninger) Other
Antal led i det syntagma den generelle udvider relaterer sig til (NUMBER)	Angives som et absolut tal men blev efterfølgende slået sammen til de tre kategorier (1,2,3+)
Placering i sætning/sætningsemne (POSITION)	Final (den generelle udvider er placeret finalt i sætningen eller sætningsemnet, dvs. efter sidste sætningsled, dog evt. efterfulgt af et interjektional. Hertil regnes også placering sidst i en ledsætning og mellem helsætningsrest og ledsætning) Nonfinal (den generelle udvider, og det syntagma den lægger sig til, er placeret tidligere end det sidste sætningsled) Other (den generelle udvider, og det syntagma den lægger sig til, udgør i sig selv et sætningsemne)
Placering i forhold til turskifte (TURNKING)	Cont (taleren fortsætter efter ytringen med den generelle udvider uden bidrag fra samtalepartner eller efter et minimalbidrag) Overlap (taleren fortsætter efter ytringen med den generelle udvider men overlappes et stykke tid af samtalepartneren) Pause (taleren fortsætter efter ytringen med den generelle udvider uden bidrag fra samtalepartner, men efter en pause) Shift (samtalepartneren overtager taleturen efter ytringen med den generelle udvider)

VARIABEL	Varianter
Konjunktion (CONJUNCTION)	Ø vs. <i>og</i> vs. <i>eller</i>
Interjektional (INTERJECTIONAL)	Yes (efter den generelle udvider forekommer et interjektional, bredt defineret som udråbsord (<i>åh, uh, øv</i>), svarord (<i>ja, okay, nå</i>), dialogiske adverbialer (<i>ikke, vel, så</i>), parentetiske sætninger (<i>siges det, tror jeg</i>), bandeord (<i>fandens, pokkers</i>) No

Tabel 2: Kodningskategorier

I forbehandlingen af resultaterne blev en række forekomster frasorteret. Ud over de sætningsformede udtryk drejer det sig dels om generelle udvidere som tydeligt enten selv afbrydes inden de er fuldførte, eller som forekommer i en ytring der afbrydes før en mening er udtrykt (hvorfor de øvrige kodninger bliver umulige at gennemføre). Dels drejer det sig om udtryk som umiddelbart forekommer at være generelle udvidere, men hvor der ikke kan identificeres et syntagma hvis reference de udvider, eller hvor det ikke kan afgrænses entydigt. Og endelig blev udtryk hvis placering i forhold til turtagning er uafgørlig, frasorteret, for eksempel i forbindelse med telefonsamtaler hvor vi ikke har adgang til den anden talers ytringer, eller uforståelig tale fra samtalepartnerens side.

Efter denne frasortering resterer der i alt 14.051 generelle udvidere i datamaterialet, fordelt på 516 forskellige udtryk. Som det vil blive beskrevet i næste afsnit, blev disse inddelt i ti kategorier baseret på den generelle udviders kerneled.

Vi analyserede effekten af de forskellige sproglige såvel som ikke-sproglige variable vha. *mixed effects models*. Dette er en form for multipel logistisk regression der ud over faste variable (*fixed effects*) inddrager tilfældige variable (*random effects*). I multipel logistisk regression ligger at effekten af alle de inddragne uafhængige variable beregnes samtidig, og at der derfor kontrolleres for alle de øvrige variable når effekten af en enkelt variabel evalueres mht. dens indflydelse på den afhængige variabel, i dette tilfælde valget af generel udvider. En 'tilfældig' variabel adskiller sig fra en 'fast' variabel ved at de muligheder variabelen kan variere imellem, i førstnævnte tilfælde må betragtes som stikprøver taget fra en større population. Mest åbenlyst gælder dette for den variabel der udgøres af talerindividet: Talerne er i udgangspunktet udvalgt tilfældigt fra en større population af individer fra de fem lokationer og på en måde så de gerne skulle være repræsentative. Samtidig forventer man at talere har individuelle tilbøjeligheder som ikke forudsiges af de sociale og sproglige variable der er inddraget i undersøgelsen, og en mixed model-analyse tager højde for sådanne idiosynkratiske tendenser ved at tildele hver taler et individuelt basisgennemsnit (kaldet et *random intercept*) i forhold til den afhængige variabel (Baayen 2008; Tagliamonte & Baayen 2012).

De seks sproglige faktorer der er beskrevet i Tabel 2: Kodningskategorier, og de ikke-sproglige faktorer lokalitet (LOCALITY) og optagetidspunkt (TOREC) samt talerens køn (GENDER), socialklasse (SOCIALCLASS) og fødeår (BIRTH-YEAR), blev tilføjet modellen som faste variable, sammen med deres potentielle interaktioner. Den individuelle taler (PARTICIPANT) blev tilføjet som en tilfældig variabel.

Resultater og diskussion

Efter den frasortering der er beskrevet ovenfor, forekommer der som nævnt i alt 14.051 generelle udvidere i datasættet fordelt på 516 forskellige udtryk. Der er således stor udtryksmæssig variation iblandt de udtryk der fungerer som generelle udvidere, men det er også åbenlyst at en del af dem ligner hinanden selv om de ikke er identiske. Hovedparten af de generelle udvidere kan analyseres efter en modificeret version af den struktur der er beskrevet for engelske generelle udvidere (jf. Tagliamonte & Denis 2010). I Tabel 3 sammenlignes denne analyse med det generelle topologiske skema for danske nominaler som det fremstilles i *Grammatik over det Danske Sprog* (Hansen & Heltoft 2011: 518). Bemærk at første række under overskrifterne i tabellen er lavet så den kan læses som én lang generel udvider, men det gælder ikke de øvrige:

kon-junk-tion	kvantor	kom-parativ	generisk nominalsyntagma			kom-parativ	deik-tisk markør
			bestemmer	modifi-kator	substan-tiv/pro-nomen		
Kon-junktio-nal	sammenfatter		bestemmer	beskriver	kategori	efterstillet adled	
og eller	al al-mulig hele	sådan	noget den en et-eller-andet alverdens	andet slags mere	pja-ting (og sager) aspekter noget et-eller-andet alt det	i den stil lignende som helst agtig muligt hele	her der

Tabel 3: Struktur for generelle udvidere. Her ses bort fra kategorierne (for) eksempel og (og så) videre/fremdeles.

Der er den væsentlige forskel i forhold til engelsk at de generelle udvidere i vores data sjældent har et generisk substantiv som kerne, men derimod pronominerne *nogen*, *al* eller *det* eller det faste udtryk *et eller andet*. Der ses dog også forekomster med substantiver som kerne, fx *og ting* og *sager*, og *det hele hallojsa* og *og hele lortet*. De eneste generelle udvidere som ikke kan analyseres efter ovenstående skema, er de faste udtryk *for eksempel*, og *så videre/fremdeles* og *med videre*. Disse udgør dog samlet kun 6% af forekomsterne.²

Variationen i de 94% generelle udvidere der er formet som nominalsyntagmer, er imidlertid ikke så stor som det kunne tolkes af Tabel 3: Struktur for generelle udvidere. Her ses bort fra kategorierne (for) eksempel og (og så) videre/fremdeles. Det lader sig således gøre at kategorisere dem i syv “konstruktioner” baseret på hvad der udgør deres kerne (herudover forekommer som nævnt *for eksempel*- og *så videre/fremdeles*-konstruktionerne, samt en restgruppe). Disse fremgår af Tabel 4.

Kategori	Hyppigste udtryk (nævnt efter faldende forekomst)	Antal	Andel
al-mulig	og alt mulig(t)	283	2%
anden	(eller) et eller andet, eller sådan et eller andet	827	6%
det/de	og alt det (der), og det hele, og det (der)	529	4%
ting	og sådan nogle ting, og ting og sager, og alverdens ting	571	4%
sådan	og sådan, eller sådan	1750	12%
noget	eller noget (som helst/i den stil)	524	4%
sådan-noget	og (alt) sådan noget, eller sådan noget (lignende/i den stil)	8616	61%
eksempel	for eksempel	303	2%
videre/fremdeles	og så videre (og så videre)	551	4%
OTHER (restkategori)	og dit(ten) og dat(ten), og bla bla (bla), og alt, eller lignende	97	1%
Samlet		14051	100%

Tabel 4: Kategorisering af generelle udvidere i datamaterialet. De angivne “hyppigste udtryk” udgør den altovervejende del af forekomsterne i de enkelte kategorier.

2 Her medregnes som tidligere nævnt ikke foranstillede forekomster af for eksempel, såsom hvis det for eksempel er skydespil så er der rigtig mange med.

Som det fremgår, udgør udtryk med *ting* som kerne kun 4 procent af forekomsterne, hvilket er en væsentlig forskel fra engelsk hvor udtryk med *thing* (og *stuff*) udgør hovedparten af forekomsterne (det er dog vigtigt at bemærke at her også indgår udtryk med *some-/anything*, som overlapper funktionelt med *noget* snarere end *ting* på dansk) (Cheshire 2007; Tagliamonte & Denis 2010). Derimod udgør konstruktionen *sådan noget* hele 61% af forekomsterne, og det er således uden konkurrence den hyppigste type generel udvider i datamaterialet. I den resterende del af kapitlet vil vi derfor af pladshensyn fokusere på denne konstruktion. Den afhængige variabel behandles derfor som binær: *sådan noget* over for alle øvrige generelle udvidere.

Tabel 5 viser profilen for *sådan noget*-konstruktionen samt for de øvrige generelle udvidere i forhold til de undersøgte sproglige variable. Det kan her bemærkes at det gælder for såvel *sådan noget* som for de øvrige udvidere (set under ét) at de hyppigst indledes med *og*, ikke efterfølges af et interjektional, er placeret finalt i sætningen, knytter sig til et syntagma som kun har ét andet led, og som udgøres af et prædikat eller prædikativ, samt at taleren hyppigst beholder taleturen efter den generelle udvider:

- 9. der var ikke noget med at gå og fjante i rækkerne og sådan noget så kom der en af de her nonner med den store hvide krave og hev fat i en det er helt sikkert
- 10. fordi jeg havde jeg havde hevet badeværelset ned ha og a- alt muligt det lignede simpelthen Jerusalems ødelæggelse
- 11. når man så kan se hovederne på dem og hvad hedder det og de er glade og alt det der så så skidt så kører det jo

Det kan alene ud fra Tabel 5 konstateres at generelle udvidere ikke generelt kan siges at have retorisk funktion i forhold til afslutning af treleddede lister, eller som markører af at taleren er færdig med enten med hele sin taletur eller det nuværende emne.

Som det vil fremgå i den følgende statistiske analyse, er der dog også væsentlige forskelle mellem *sådan noget* og de øvrige generelle udvidere.

	sådan noget		øvrige	
CONJUNCTION				
og	6349	73,7%	3371	62,0%
0	53	0,6%	588	10,8%
eller	2214	25,7%	1476	27,2%
INTERJECTIONAL				
No	7427	86,2%	4609	84,8%
Yes	1189	13,8%	826	15,2%
POSITION				
Final	7841	91,0%	4916	90,5%
NonFinal	663	7,7%	422	7,8%
Other	112	1,3%	97	1,8%
NUMBER				
1	6895	80,0%	4212	77,5%
2	1418	16,5%	967	17,8%
3+	303	3,5%	256	4,7%
REFERENT				
Mass	1153	15,5%	817	17,7%
Other	1405	18,9%	594	12,9%
Plural	1401	18,9%	835	18,1%
Predicate	4108	55,3%	2713	58,9%
Singular	549	7,4%	476	10,3%
TURN TAKING				
Cont	6157	71,5%	3753	69,1%
Overlap	237	2,8%	175	3,2%
Pause	1183	13,7%	877	16,1%
Shift	1039	12,1%	630	11,6%
I alt	8616	100%	5435	100,0%

Tabel 5: Distribution af *sådan noget* over for øvrige generelle udvidere i forhold til de uafhængige sproglige variable

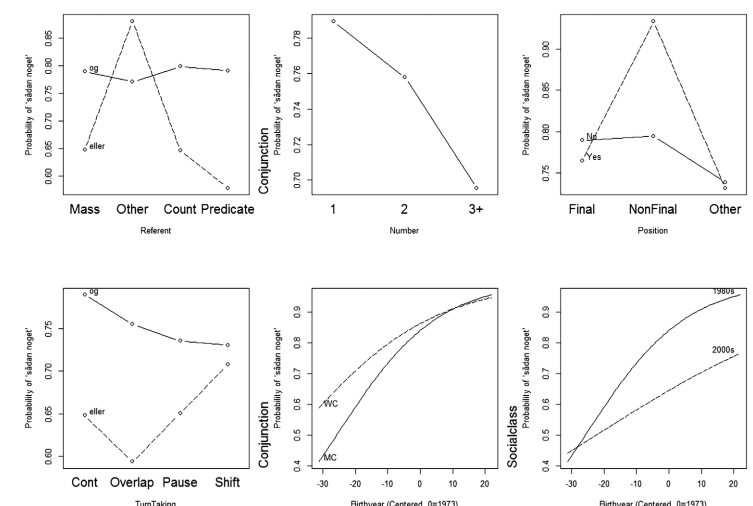
Random effects:				
Groups	Name	Variance	Std.Dev.	
participant	(Intercept)	0.8512	0.9226	
Number of obs: 13410, groups: participant, 243				
Fixed effects:				
	Estimate	Std. Error	z value	Pr (> z)
(Intercept)	1.654114	0.153294	10.790	< 2e-16 ***
Number2	-0.180569	0.053037	-3.405	0.000663 ***
Number3+	-0.494480	0.101069	-4.893	9.96e-07 ***
ReferentOther	-0.109630	0.111651	-0.982	0.326149
ReferentCount	0.054977	0.077726	0.707	0.479371
ReferentPredicate	0.005628	0.069525	0.081	0.935482
Conjunctioneller	-0.710751	0.127517	-5.574	2.49e-08 ***
PositionNonFinal	0.029858	0.081043	0.368	0.712554
PositionOther	-0.283594	0.180310	-1.573	0.115763
InterjectionalYes	-0.144668	0.063095	-2.293	0.021855 *
TurnTakingOverlap	-0.195209	0.140277	-1.392	0.164045
TurnTakingPause	-0.300082	0.068860	-4.358	1.31e-05 ***
TurnTakingShift	-0.325015	0.079535	-4.086	4.38e-05 ***
Birthyear	0.064323	0.008794	7.315	2.58e-13 ***
SocialclassWC	0.175831	0.129975	1.353	0.176118
ToRec2000s	-1.059059	0.106754	-9.921	< 2e-16 ***
ReferentOther:Conjunctioneller	1.489642	0.173085	8.606	< 2e-16 ***
ReferentCount:Conjunctioneller	-0.060256	0.155063	-0.389	0.697580
ReferentPredicate:Conjunctioneller	-0.298719	0.143198	-2.086	0.036973 *
PositionNonFinal:InterjectionalYes	1.443277	0.606920	2.378	0.017405 *
PositionOther:InterjectionalYes	0.108254	0.585308	0.185	0.853267
Conjunctioneller:TurnTakingOverlap	-0.034567	0.249091	-0.139	0.889630
Conjunctioneller:TurnTakingPause	0.312420	0.129179	2.419	0.015584 *
Conjunctioneller:TurnTakingShift	0.600688	0.139718	4.299	1.71e-05 ***
Birthyear:SocialclassWC	-0.017109	0.007713	-2.218	0.026530 *
Birthyear:ToRec2000s	-0.037687	0.007085	-5.319	1.04e-07 ***

Figur 1: Mixed models-analyse, bedste model for *sådan noget* vs. øvrige varianter set under ét. Det har i analysen været nødvendigt at slå niveauerne SINGULAR og PLURAL i variabelen REFERENT sammen til ét, COUNT. Det skyldes at der ellers opstår kollinearitet med variabelen NUMBER da forekomster kodet som REFERENT=SINGULAR altid samtidig vil have koden NUMBER=1. Desuden er forekomster uden indledende konjunktion fra-sorteret idet *sådan noget* uhyre sjældent (jf. Tabel 5) forekommer uden konjunktion, og der dermed mangler data til at vurdere effekten af de øvrige variable.

Mixed models-analysen³ viser at alle de undersøgte faktorer undtagen GENDER og LOCALITY har statistisk signifikant indflydelse på valget af generel udvider (stadig forstået som valget mellem *sådan noget* og resten), og at der er

3 Analysen er lavet med glmer-funktionen i R, Package lme4 version: 1.1-15. Modellens goodness of fit er acceptabel: concordance statistic C 0,77 og Somers' Dxy 0.54. Analysen viser i første omgang at der er en signifikant interaktion mellem locality og ToRec. En ANOVA-test viser imidlertid at den simple model uden denne interaktion ikke er signifikant dårligere til at forklare variationen i datamaterialet, hvorfor den vælges frem

signifikante interaktioner mellem REFERENT og CONJUNCTION, mellem POSITION og INTERJECTIONAL, mellem TURNTAKING og CONJUNCTION, mellem SOCIALCLASS og BIRTHYEAR og mellem ToREC og BIRTHYEAR. Den bedste model, som altså ud over de sproglige variable kun indeholder SOCIALCLASS, BIRTHYEAR og ToREC, vises i Figur 1, og de partielle effekter⁴ af de enkelte variable vises i Figur 2, dvs. effekten på den afhængige variabel under forudsætning af at de øvrige faktorer i modellen holdes konstant.

Figur 2: Partielle effekter. De forudsagte sandsynligheder for *sådan noget* (frem for de øvrige generelle udvidere set under ét) forudsætter at de øvrige faktorer holdes på deres default-niveauer, som er REFERENT=MASS, NUMBER=1, POSITION=FINAL, INTERJECTIONAL=NO, TURNTAKING=CONT, CONJUNCTION=OG, BIRTHYEAR=1973, SOCIALCLASS=MC og ToREC=1980s.

Bemærk først og fremmest at der er mange signifikante interaktioner i denne model. Konjunktionen indgår i interaktioner med to andre sproglige variable, nemlig dels typen af foregående referent (jf. diagrammet øverst til venstre), dels turtagning (nederst til venstre). Hvad angår referenten, ligger kombinationen *og + sådan noget* stabilt højt ift. andre typer generelle udvidere, uanset hvilken referent der er tale om. Omvendt når en generel udvider indledes med *eller*: Her øver referenttypen stærk indflydelse på hvilken generel udvider der vælges. Når udvideren knytter sig til et prædikat eller prædikativ, anvendes *eller + sådan noget* relativt sjældent, mens denne kombination meget ofte ses i

for den mere komplekse. Uden interaktionerne med ToRec er locality ikke signifikant i sig selv, og den bedste model indeholder dermed ikke denne variabel.

4 Diagrammerne er lavet med plotLMER.fnc-funktionen i R, Package languageR version: 1.4.1.

forbindelse med restkategorien “Other”. En nærmere analyse af denne gruppe viser at det i praksis stort set udelukkende drejer sig om (tids- og steds)adverbialer og talbetegnelser:

12. men Bondo Svane var helt klart en af de s- altså ikke en af de fem største men måske blandt de ti største eller sådan noget dengang
13. han bor vist i Tyskland eller Frankrig eller sådan noget lignende

Det er et mønster der allerede er beskrevet for generelle udvidere i den internationale litteratur (fx Overstreet 1999): Udvidere indledt med *eller* optræder ofte sammen med angivelser af objektivt verificerbare fakta, formentlig for at signalere at taleren ikke er sikker på nøjagtigheden af sit udsagn. Men bemærk at *sådan noget*-konstruktionens affinitet med denne type syntagme står i modsætning til alle de øvrige generelle udvidere (bortset fra *eksempel*- og *anden*-typerne, se Tabel 4) – så konjunktionen *og* kan ikke forklare korrelationen med referenttypen. Der er måske tale om at talerne har lagret *eller sådan noget* som samlet konstruktion der kan indsættes til markering af potentielt manglende præcision.

Ligesom ved variabelen REFERENT ses der ved TURN-taking en stor forskel mellem udvidere der indledes med henholdsvis *og* og *eller* (nederst til venstre). Når der indledes med *og*, foretrækkes *sådan noget* først og fremmest i situationer hvor taleren fortsætter med at tale:

14. og da legede vi så lastbiler og vognmænd og sådan noget og så kørte man så ind på den her færge hh

I forbindelse med generelle udvidere der indledes med *eller*, er sandsynligheden for at der anvendes *sådan noget*, derimod størst i situationer hvor taleren afgiver turen til samtalepartneren:

15. INT hvis du nu ikke sad og snakkede med mig hvad ville du så have lavet nu
- INF så ville jeg måske have hh været sammen med en kammerat eller sådan noget
- INT nå det vil sige at de var ikke sådan hh du skulle have læst lektier her

En oplagt tolkning af dette resultat er at *og sådan noget* signalerer at taleren ønsker at beholde taleturen, mens *eller sådan noget* signalerer at hun ønsker at afgive den. Bemærk at selv om dette resultat peger på at valget af konjunktion i vid udstrækning afspejler tegnfunktionelle forskelle mellem *og* og *eller* (hvor førstnævnte lægger noget til det foregående mens sidstnævnte introducerer

alternativer), så er der en statistisk signifikant forskel på valget af udvidervariant: De andre udvidere følges ikke med *sådan noget* i dette mønster af bevaring og afgivelse af taleturen.

Diagrammet øverst midtfor viser at *sådan noget* hyppigere end de øvrige generelle udvidere set under ét forekommer som udvider af et syntagma bestående af kun ét led.

16. det er nogle ambassadefolk eller sådan noget tror jeg
17. der er da nogle der gør det tager sin eftermiddagskaffe med ned og sådan noget

Her adskiller *sådan noget* sig fra *al mulig*-, *det/de*-, *ting*- og *videre/fremdeles*-typerne, som har større tendens til at forekomme efter syntagmer med flere led. For flere af disse gælder det at de semantisk indebærer en stor mængde og/eller en flerhed (*al mulig(t)* er en uafgrænset mængde, *det/de* forekommer oftest som *alt det der*, *ting* oftest som *sådan nogle ting*; jf. Tabel 4), og der er dermed en form for kongruens mellem udvideren og det syntagma den lægger sig til: Ved mere end ét led i syntagmet bruges oftere udvidere der også implicerer en flerhed.

Diagrammet øverst til højre viser at placeringen i sætningen har betydning for hvilken generel udvider der anvendes, men kun i tilfælde hvor den generelle udvider efterfølges af en interjektion. Her er der ved ikke-final placering ekstraordinært stor sandsynlighed for at der vælges *sådan noget* frem for en anden generel udvider (*ikke* er i eksempel (13) et interjektional, ikke en negation):

18. før møntvaskerier og alt sådan noget ikke rigtig blev moderne ikke hh at øh da havde man en stor gruekedel hh og den fyldte man så op med vand.

Sammenlagt med den generelt lavere tendens til turafgivelse ved *sådan noget* i forhold til de andre generelle udvidere kunne dette fund tyde på at interjektionalet indsættes for at invitere tilhøreren til at bekræfte sin evne til at danne en passende mental repræsentation. I den langt hyppigere finale placering af generelle udvidere *falder* sandsynligheden for *sådan noget* når der samtidig forekommer en interjektion, og det kan muligvis afspejle samme forhold: Final placering kan sammen med andre overgangsrelevante signaler invitere til tur-skifte. Det forstærkes af tilstedeværelsen af et interjektional, og så bruger man (relativt set) sjældnere den turbevarende *sådan noget*-konstruktion.

Hvad angår de sociale faktorer, viser analysen at der er sket et fald i anvendelsen af *sådan noget* i perioden fra de gamle til de nye optagelser (jf. diagrammet nederst til højre). Der er dog en interaktion med variabelen BIRTHYEAR som viser at faldet i anvendelsen først og fremmest ses blandt de yngste talere mens anvendelsen blandt de ældste ligger mere stabilt (og på et relativt lavt niveau). Resultaterne tyder samtidig på at der er tale om *age grading* på den måde at det

såvel i 1980'erne som i 2000'erne er de unge der anvender *sådan noget* mest. Som følge af den førnævnte forandring i anvendelsen af *sådan noget* er denne age grading dog mindre udpræget i 2000'erne end i 1980'erne.

Diagrammet nederst midtfor peger samtidig på en anden form for age grading idet der blandt de yngre talere (der bruger *sådan noget* mest) ikke er nogen social differentiering mht. anvendelsen af *sådan noget* mens der blandt de ældre talere ses en væsentlig højere anvendelse af *sådan noget* blandt arbejderklassetalere end blandt middelklassetalere. Dette indikerer at arbejderklassetalerne i mindre grad end middelklassetalerne reducerer brugen af *sådan noget* efterhånden som de bliver ældre. Mht. social distribution adskiller *sådan noget* sig først og fremmest fra *videre/fremdeles-* og *eksempel-*konstruktioner der især bruges af middelklassetalere.

Resultatet demonstrerer på eksemplarisk vis det afgørende i at supplere *apparent time*-undersøgelser med *real time*-undersøgelser: Ud fra aldersdistributionen alene ville den oplagte tolkning af dataene fra såvel 1980'erne som 2000'erne være at der er en igangværende forandring i retning af øget anvendelse af *sådan noget*, men sammenligningen i real time viser at det modsatte faktisk er tilfældet. Faldet i anvendelsen af *sådan noget*, som primært ses hos de yngre talere, modsvarer naturligvis stigninger i brugen af visse af de andre typer af generelle udvidere, nemlig *anden-*, *det/de-*, *eksempel-*, *noget-*, *ting-* og *videre/fremdeles-*konstruktioner. Som tidligere nævnt ser anvendelsen af generelle udvidere ud til at stige i perioden, i hvert fald i Jylland (Christensen & Jensen 2015a), men den stigning bæres altså interessant nok ikke af den ellers meget hyppige *sådan noget*-konstruktion.

Litteratur

- Aijmer, K. 1985. What happens at the end of our utterances? – The use of utterance final tags introduced by “and” and “or”. In *Papers from the eighth Scandinavian conference of linguistics*, O. Togeby, 366-389. Copenhagen.
- Brown, P. & Levinson, S.C. 1987. *Politeness, some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baayen, R.H. 2008. *Analyzing Linguistic Data*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Channell, J. 1994. *Vague language*. Oxford: Oxford University Press.
- Cheshire, J. 2007. Discourse variation, grammaticalisation and stuff like that. *Journal of Sociolinguistics* 11(2): 155-193.
- Christensen, T.K. & Jensen, T.J. 2015a. Extending in time and space: General extenders in Danish. Paper read at International Conference on Language Variation in Europe 8, Universität Leipzig.
- Christensen, T.K. & Jensen, T.J. 2015b. Grammatisk variation og forandring i moderne dansk. In *Hvad ved vi nu – om danske talesprog?*, F. Gregersen & T. Kristiansen. København: Sprogforandringscentret.
- Christensen, T.K., Jensen, T.J. & Christensen, M.H. 2014. Extending over time: General extenders in Danish. Paper read at NWAV 43, University of Illinois at Urbana-Champaign and Chicago.
- Christensen, T.K., Jensen, T.J. & Stæhr, A.C. 2018. Funktionel grammatik: Grammatik i de sociale medier. In *Sociale medier og sprog. Analytiske tilgange*, K.K. Mortensen & A.C. Stæhr. København: Samfundslitteratur.

- Dines, E.R. 1980. Variation in Discourse: “And Stuff like That”. *Language in Society* 9(1): 13-31.
- Dubois, S. 1992. Extension particles, etc. *Language Variation and Change* 4(2): 179-203.
- Evison, J., McCarthy, M. & O’Keeffe, A. 2007. Looking out for love and all the rest of it: Vague category markers as shared social space. In *Vague language explored*, J. Cutting. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Gassner, D. 2012. Vague language that is rarely vague: A case study of “thing” in L1 and L2 discourse. *International Review of Pragmatics* 4(1): 3-28.
- Gregersen, F. 2009. The data and design of the LANCHART study. *Acta Linguistica Hafniensia* 41: 3-29.
- Gregersen, F. & Christensen, T.K. 2013. Helt vildt Henrik Jørgensen-agtig og andre nydannelser af samme slags-agtighed. In *Gode ord er bedre end guld: Festskrift til Henrik Jørgensen*, S. Borchmann, I. Schoonderbeek Hansen, T. Thode Hougaard, O. Togeby & P. Widell, 183-198. Århus: Århus Universitetsforlag.
- Hansen, E. & Heltoft, L. 2011. *Grammatik over det Danske Sprog*. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Hasan, R. 2009. *Semantic variation, meaning in society and in sociolinguistics*. London/Oakville: Equinox.
- Jefferson, G. 1990. List constructions as a task and resource. In *Interaction Competence*, G. Psathas, 63-92. Norwood, NJ: Ablex.
- Jensen, T.J. & Christensen, T.K. 2013. Promoting the demoted: The distribution and semantics of “main clause word order” in spoken Danish complement clauses. *Lingua* 137: 38-58.
- Labov, W. 1972. *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Philadelphia Press.
- Larsen, A. 2014. ‘Mathilde bor på Amager og sådan noget’. Danske påhængsudtryk interaktionelle funktioner i interviewsituationen. *Nydanske Sprogstudier* 47(65-98).
- Lavandera, B.L. 1978. Where does the sociolinguistic variable stop? *Language in Society* 7(2): 171-182.
- Levey, S. 2012. General Extenders and Grammaticalization: Insights from London Preadolescents. *Applied Linguistics* 33(3): 257-281.
- Overstreet, M. 1999. *Whales, Candlelight, and Stuff Like That. General Extenders in English Discourse*. Oxford: Oxford University Press.
- Pichler, H. 2010. Methods in discourse variation analysis: Reflections on the way forward. *Journal of Sociolinguistics* 14(5): 581-608.
- Pichler, H. & Levey, S. 2011. In search of grammaticalization in synchronic dialect data: general extenders in northeast England. *English Language and Linguistics* 15(03): 441-471.
- Rathje, M. 2006. Og sådan noget – et ungdomssprogligt fyldudtryk? In *Festskrift til Vibeke Sandersen i anledning af 70-års-dagen*, A.Å. Jervelund, 145-160. København: Dansk Sprognævn.
- Rathje, M. 2009. Og sådan noget. *Nyt fra Sprognævnet* 2009(1): 1-7.
- Romaine, S. 1984. On the problem of syntactic variation and pragmatic meaning in sociolinguistic theory. *Folia Linguistica* XVIII: 409-437.
- Sankoff, G. 1973. Above and beyond phonology in variable rules. In *New Ways of Analyzing Variation in English*, C.-J.N. Bailey & R.W. Shuy, 42-62. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Stubbe, M. & Holmes, J. 1995. You know, eh and other “exasperating expressions”: An analysis of social and stylistic variation in the use of pragmatic devices in a sample of New Zealand English. *Language and communication* 15(1): 63-88.
- Tagliamonte, S.A. & Baayen, R.H. 2012. Models, forests, and trees of York English: Was/were variation as a case study for statistical practice. *Language Variation and Change* 24(02): 135-178.
- Tagliamonte, S.A. & Denis, D. 2010. The stuff of change: General extenders in Toronto, Canada. *Journal of English Linguistics* 38(2).
- Traugott, E.C. 1995. *Subjectification in grammaticalisation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Winter, J. & Norrby, C. 2000. Set Marking Tags – ‘and stuff’. In *Proceedings of the 1999 Conference of the Australian Linguistic Society*, J. Henderson.